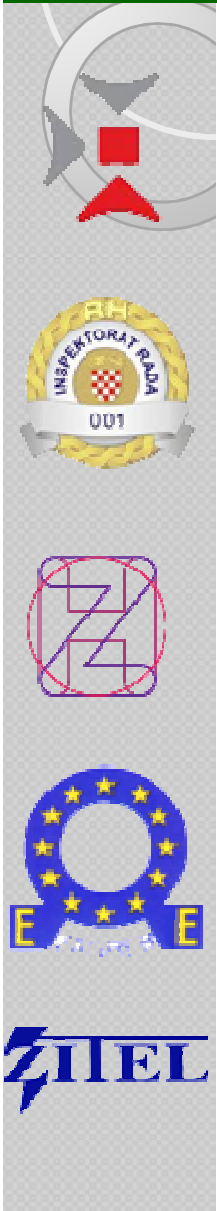

UPRAVNE MJERE I PREKRŠAJNI POSTUPAK IZ ZAŠTITE NA RADU

Zagreb, četvrtak, 2. veljače 2017.
Hotel „I“, Ulica Ive Robića 2, Zagreb

Odgovornost za štetu na radu i u vezi s radom

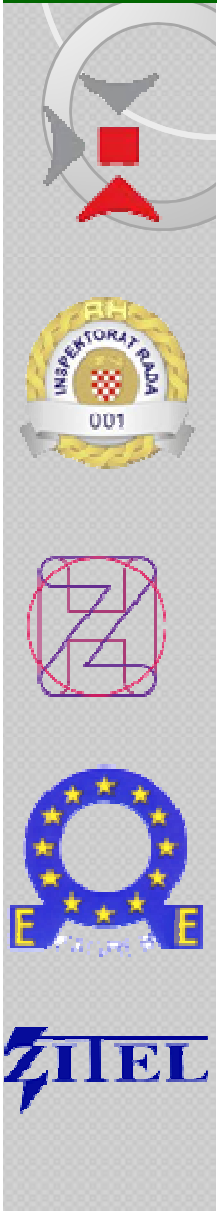
mr.sig. Bruno Štajner,
dipl.ing.sig.

UPRAVNE MJERE I PREKRŠAJNI POSTUPAK IZ ZAŠTITE NA RADU

ANALIZIRA ZNR SA STANOVIŠTA SUDSKE PRAKSE

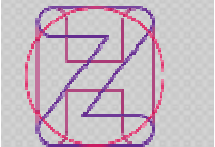
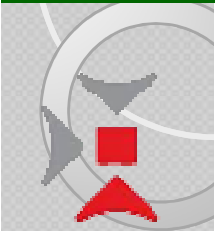
- 1. Ekonomski aspekti ZNR (Štajner)**
 - ✓ Odgovornost za namirenje štete (ZR ili ZOO) – općinski sud nadležan za sporove u radnim odnosima; privatna tužba
- 2. Nositelji odgovornosti u pravnoj osobi (Muslim)**
 - ✓ Prekršajna odgovornost, Kaznena odgovornost, Materijalna odgovornost
- 3. Prekršajni postupak i upravne mjere (Kaćunko)**
 - ✓ zaštita države i zaštita radnika sa stanovišta inspekcije
- 4. ONR i PB i naknada štete (Barać)**
 - ✓ Prava radnika za pokrićem štete – obveza poslodavca
- 5. Postupci pred sudovima (Muslim)**
- 6. Uloga države u prevenciji štete (M. Štajner)**

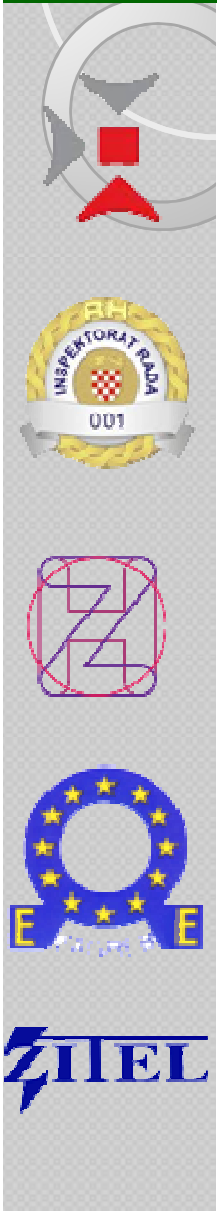
Odgovornost za štetu na radu i u vezi s radom

SADRŽAJ IZLAGANJA

- Uvod
- Uspostava odgovornosti u zaštiti na radu
- Odgovornost za štetu na radu
 - ✓ *Odgovornost poslodavca za štetu na radu*
 - ✓ *Odgovornost radnika za štetu na radu*
 - ✓ *Oslobođenje od odgovornosti*
- Zaključak

Uvod

- Svake se godine znatan broj radnika ozlijedi na radu ili oboli zbog štetnog utjecaja radnog mjesta.
- Materijalne i nematerijalne posljedice su velike, a snose ih radnici, poslodavci i država
- S aspekta radnika, **nematerijalne** su posljedice bol, patnja, smanjeno samopouzdanje, promjene u načinu života itd.,
- a **materijalne** izgubljeni dohodak, moguće smanjenje radne sposobnosti i medicinski troškovi

Čl. 25. st. 1. /čl. 26. st. 2. ZZR:

- Poslodavac je dužan **nadoknaditi štetu** koju radnik pretrpi na radu i u svezi s radom prema općim propisima obveznog prava.

Mjerodavni propisi

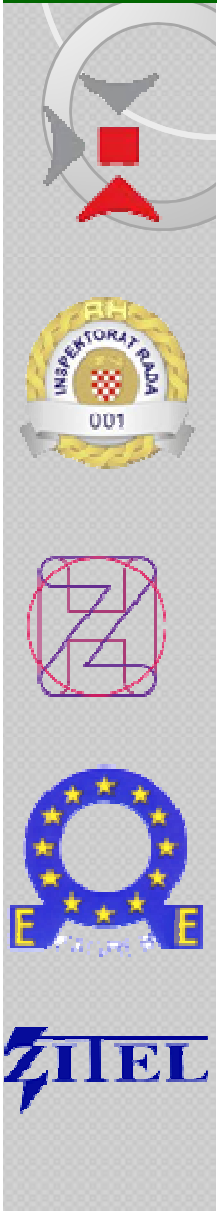
Pitanje odgovornosti poslodavca uređeno je Ustavom RH, međunarodnim ugovorima i zakonima kojima se pobliže uređuju pojedina područja života i rada.

➤ **Za građansko pravnu odgovornost i popravljavanje štete:**

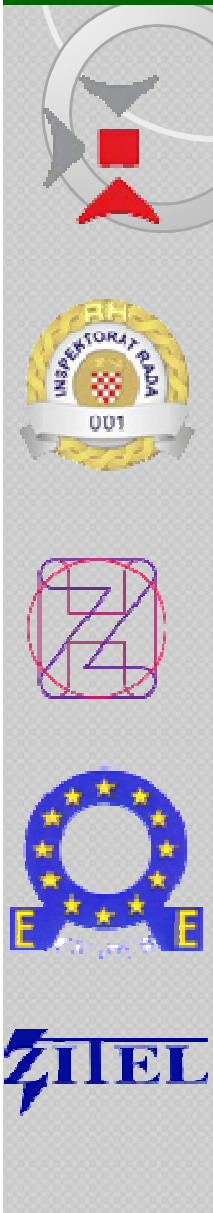
- Zakon o radu
- Zakon o zaštiti na radu
- Zakon o obveznim odnosima – lex generalis

➤ **Za socijalna prava (u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti)**

- Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju
- Zakon o mirovinskom osiguranju

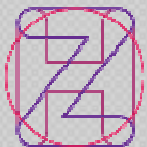
Uvod - nastavak

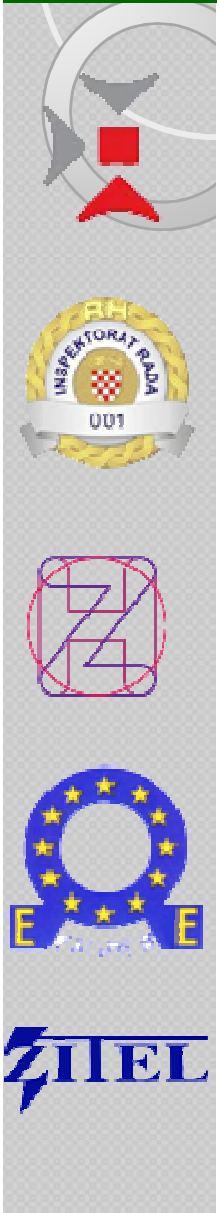
- Pojedininim odredbama citiranih propisa uređena su prava građana na siguran i zdrav život, a posebno je to naglašeno u odredbama kojima je uređeno pitanje:
 - rada, zapošljavanja i osiguranja uvjeta za siguran rad.
- Radnicima na radu koji obole ili se ozljede osiguravaju se specifična prava
 - ali samo u slučajevima ukoliko je poslodavac proveo mjere kojima se nastali štetni događaj mogao spriječiti.

Odgovornost

- Za posljedice ne provođenja potrebnih radnji i mjera ili propuste koji kao posljedicu mogu imati štetne posljedice na osobe i imovinu, u pravilu odgovara:
 - poslodavac (kao pravna osoba) i
 - odgovorna osoba u pravnoj osobi
- Za teže slučajeve propusta u provedbi mjera zaštite, poslodavac može kazнено odgovarati u skladu s propisima
- Već sama činjenica da je zbog „propusta“ zapriječena kazna zatvora trebala bi potaknuti poslodavce u razmišljanju kako provesti i unaprijediti zaštitu na radu, ne tražeći pri tome razloge zbog kojih je to eventualno moguće izbjeći

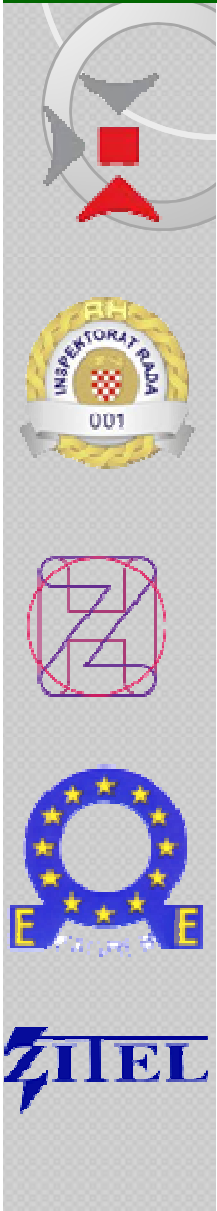

Šteta na radu

- ona šteta koju je pretrpio radnik koji je u **radnom** odnosu kod poslodavca:
 - ✓ *za vrijeme dok je obavljao poslove i radne zadatke iz ugovora o radu*
 - ✓ *obavljajući poslove koji se izvršavaju u interesu ili u korist poslodavca*
 - ✓ šteta koja se dogodila za vrijeme odmora tijekom rada
 - ✓ *šteta na putu i vezanom za rad*
 - *Šteta na radu podrazumijeva ne samo štetu učinjenu radom u poslovnom prostoru poslodavca već i izvan njegova sjedišta*
- Šteta na radu obuhvaća sve aktivnosti radnika koje su funkcionalno povezane s radnim odnosom i s procesom rada u kojem radnik sudjeluje.

Šteta u vezi s radom

- **šteta na putu i vezanom za rad**
- ✓ pretrpio štetu za vrijeme službenog puta, poslodavac odgovara za štetu samo ako postoji propust u organizaciji puta i zaštite na radu.
- ✓ Ako je radnik po poslodavčevu nalogu krenuo na službeni put i pritom pretrpio štetu u prometnoj nezgodi, riječ je o šteti nastaloj tijekom radnog procesa, za koju poslodavac odgovara po načelu objektivne odgovornosti.

Odgovornost poslodavca

- **Članak 17. ZZR**

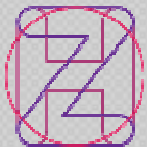
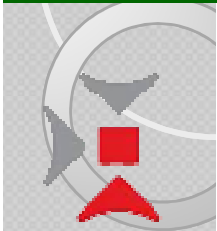
- ✓ (1) Poslodavac je obvezan organizirati i provoditi zaštitu na radu, vodeći pri tome računa o prevenciji rizika te obavještanju, osposobljavanju, organizaciji i sredstvima.

- **Članak 19. ZZR**

- ✓ (1) Poslodavac je odgovoran za organiziranje i provođenje zaštite na radu radnika u svim dijelovima organizacije rada i u svim radnim postupcima

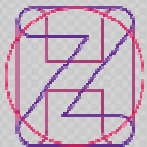
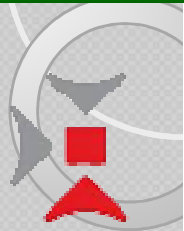
- **Članak 25. ZZR - Odgovornost poslodavca**

- ✓ (1) Ozljeda na radu i profesionalna bolest koju je radnik pretrpio obavljajući poslove za poslodavca smatra se da potječe od rada i poslodavac za nju odgovara po **načelu objektivne odgovornosti**

Odgovornost poslodavca

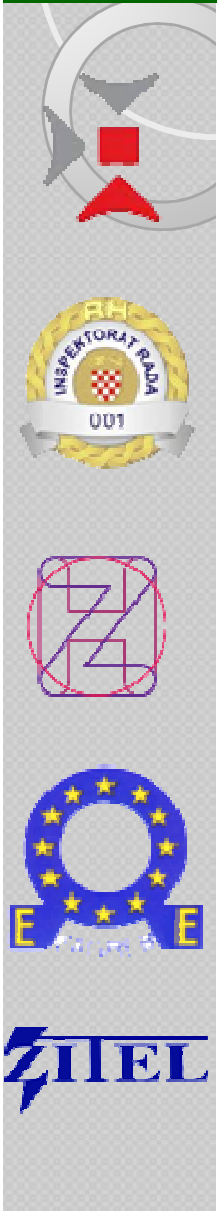
- Članak 111 ZR:
 - (1) *Ako radnik pretrpi štetu na radu ili u vezi s radom, poslodavac je dužan radniku naknaditi štetu po **općim propisima obveznog prava***
 - ❖ Citiranom je odredbom propisana odgovornost poslodavca za štetu uzrokovanu radniku. Kao što je vidljivo, za štetu koju radnik pretrpi na radu ili u svezi s radom, poslodavac je radniku dužan naknaditi prema općim propisima obveznog prava, odnosno prema odredbama ZOO-a.

Odgovornost poslodavca

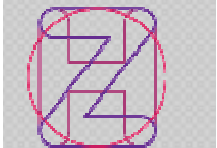
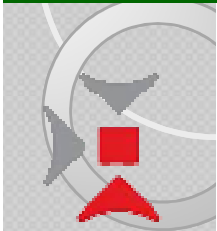
➤ Objektivna odgovornost

- ➔ Objektivna odgovornost je odgovornost za štetu za čiji se nastanak ne traži krivnja oštećene osobe.
- ➔ Objektivna odgovornost nastaje kad se ispune pretpostavke:
 - ❖ štetna radnja, šteta, uzročna veza između štetne radnje i štete, te protupravnost štetne radnje
- ➔ Uzročna se veza ne dokazuje već presumira kod šteta koje su nastale u vezi s opasnom stvari ili opasnom djelatnošću
- ➔ Hoće li neka određena stvar ili djelatnost biti kvalificirana opasnom, odlučuje sud u svakom konkretnom slučaju

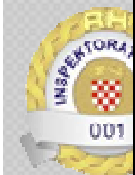
Odgovornost poslodavca

- Opća pravila odgovornosti za štetu uređuje **Zakon o obveznim odnosima**
- **Kriterij krivnje** (čl.1045.st.1.i 2. u vezi čl.1049. ZOO-a)
- ❖ **Za štetu od stvari ili djelatnosti od kojih potječe povećana opasnost štete za okolinu poslodavac odgovara bez obzira na krivnju.**
- **Kriterij uzročnosti** (čl.1045.st.3.i.4. u vezi s čl.1063. i 1064. ZOO-a):
“Šteta nastala u vezi s opasnom stvari, odnosno opasnom djelatnošću smatra se da potječe od te stvari, odnosno djelatnosti, osim ako se dokaže da one nisu bile uzrok štete”
“Za štetu od opasne stvari odgovara njezin vlasnik, a za štetu od opasne djelatnosti odgovara osoba koja se njome bavi.”
- **Napomena:** Poslodavac odgovara za štetu ne samo radniku koji je kod njega u radnom odnosu već može odgovarati i ustupljenom radniku.

Što je šteta na radu ili u vezi s radom za koju odg. poslodavac???

Sudska praksa	„Ozljeda na radu” – propisi socijalnog prava
<p>Šteta nastala <u>u procesu rada</u> ili mora s njim biti <u>u uskoj vezi</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Službeni trening – da• Bravar koji pili grane na visini po nalogu poslodavca – da• Fizički obračun između radnika privatne naravi – ne• Odlazak i dolazak s posla – ne	<p>Ozljeda ili bolest kao posljedica nesretnog slučaja mora biti vezana uz obavljanje poslova na kojima radi / djelatnost <u>na osnovi koje je osoba osigurana u sustavu soc. osig.</u></p> <p>uže ⇒ poslodavac može odgovarati i ako šteta zbog obavljanja drugih poslova (npr. po njegovu nalogu)</p>
	<p>Ozljeda <u>na redovitom putu od stana do posla i obrnuto</u></p> <p>šire ⇒ inače ne odgovara poslodavac</p>

2a) Radnik pretrpi štetu na radu / u vezi s radom

▶ Pretpostavke

1. Šteta
2. Šteta uzrokovana na radu ili u vezi s radom !!!
3. Uzročna veza
4. Odgovornost poslodavca, ovisno o činjenici je li šteta nastala kao posljedica:

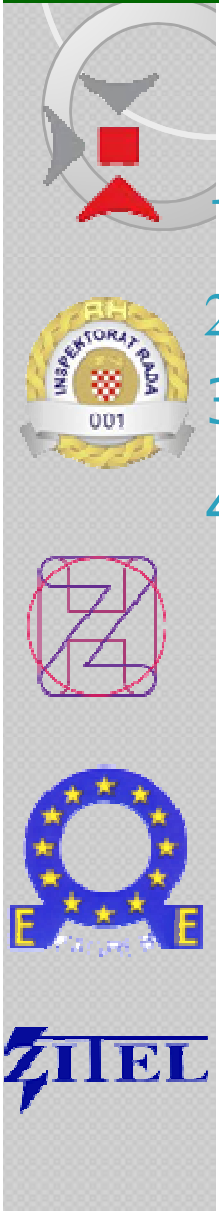
- skrivljenog ponašanja poslodavca, ili (čl. 1045. st. 1. i 2.)

→ po kriteriju krivnje
(subjektivna odgovornost)

- opasne stvari/ djelatnosti prema ZOO, ili (čl. 1045. st. 2. i 3.) ili poseban zakon

→ po kriteriju uzročnosti !!!
(objektivna odgovornost, neovisno o krivnji)

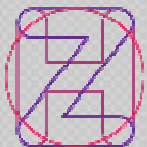
- na radu prema ZZR (čl. 25.):

Popravljanje štete u vezi ozljede na radu – ovlaštenici, oblici i opseg n.š.

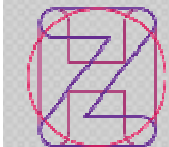
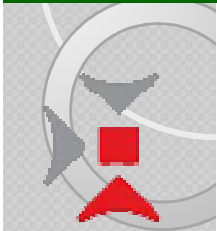
◦ Radnik

- npr.
 - imovinska šteta
 - ⇒ n.š u visini razlike između plaće i invalidske mirovine
 - ⇒ naknada troškova liječenja
 - neimovinska šteta (duševna bol, strah)
- Njegovi srodnici
 - u slučaju smrti radnika ili teškog invaliditeta
 - ⇒ **naknada štete zbog smrti bliske osobe**
 - materijalni troškovi (troškovi liječenja + pogrebni troškovi...)
 - renta zbog izgubljenog uzdržavanja
 - neimovinska šteta (npr. duševna bol, strah)

Oslobođenje od odgovornosti *poslodavca*

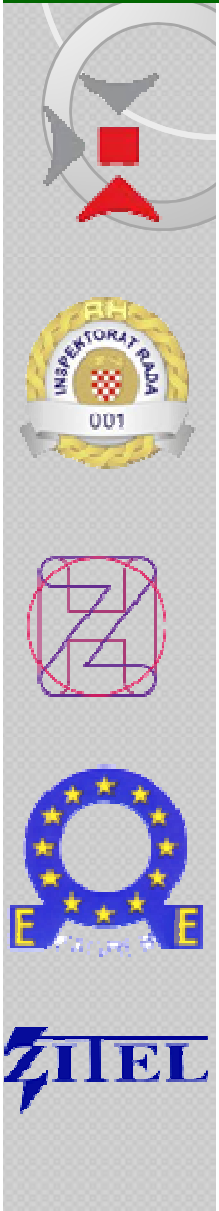
- **Članak 25. ZZR st.2.**
 - (2) Poslodavac može biti oslobođen odgovornosti ili se njegova odgovornost može umanjiti ako je šteta nastala zbog više sile, odnosno namjerom ili krajnjom nepažnjom radnika ili treće osobe, na koje poslodavac nije mogao utjecati niti je njihove posljedice mogao izbjeći, unatoč provedenoj zaštiti na radu
 - To znači da se poslodavac u skladu s citiranom odredbom Zakona o zaštiti na radu mogao osloboditi odgovornosti za štetu, ako je dokazao da je šteta na strani radnika nastala zbog više sile, radnje treće osobe ili radnje samog oštećenika
- **Članak 1067. ZOO**
 - (1) Vlasnik se oslobađa odgovornosti ako dokaže da šteta potječe od nekog nepredvidivog uzroka koji se nalazio izvan stvari, a koji se nije mogao spriječiti, izbjeći ili otkloniti.
 - (2) Vlasnik stvari oslobađa se odgovornosti i ako dokaže da je šteta nastala isključivo radnjom oštećenika ili treće osobe, koju on nije mogao predvidjeti i čije posljedice nije mogao ni izbjeći, ni otkloniti.

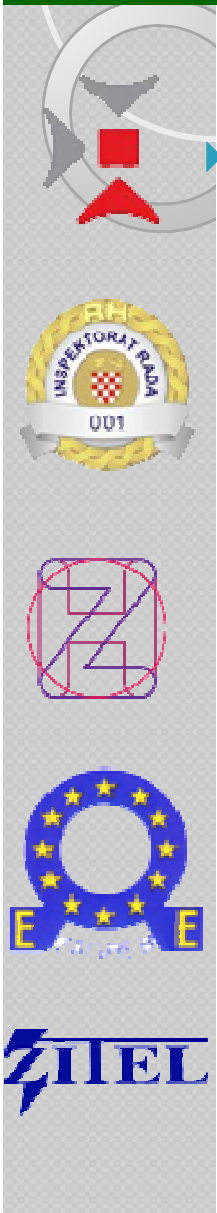
Odgovornost radnika

Radnik odgovara za štetu ako je:

1. šteta prouzročena na radu, odnosno u svezi s radom,
2. šteta nastala namjerno ili zbog krajnje nepažnje,
3. poslodavcu nastala šteta

1a) Radnik počinio štetu poslodavcu - odgovornost radnika

Čl. 107. ZR /za ustupljenog radnika: čl. 51. ZR

► **Pretpostavke odgovornosti:**

○ Nastala šteta

- imovinska (obična šteta ili izmakla korist)
- neimovinska (povreda prava osobnosti)

○ Uzročna veza

○ Šteta nastala na radu ili u vezi s radom

- treba postojati funkcionalna veza između radno-pravnog položaja radnika i štete
- ako šteta nije vezana za poslove radnog mjesta niti je nastala u svezi s radom
- ⇒ radnik odgovara prema pravilima ZOO

○ Krivnja radnika

- **Namjera (dolus)**
- **Krajnja nepažnja (culpa lata)**
- **Ne odgovara za običnu nepažnju (culpa levis) – rizik poslod.**

1 a) Radnik počinio štetu poslodavcu

– odgovornost više radnika

▶ Prema doprinosu

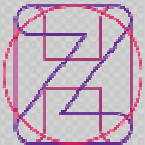
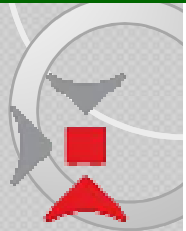
- svaki za dio štete koju je uzrokovao

▶ U jednakim dijelovima

- ako je nemoguće utvrditi udio

▶ Solidarna odgovornost

- samo ako je šteta uzrokovana kaznenim djelom s namjerom

1 a) Radnik počinio štetu poslodavcu

– unaprijed određeni iznos n.š.

▶ **Pretpostavke**

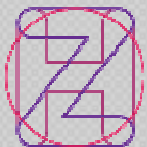
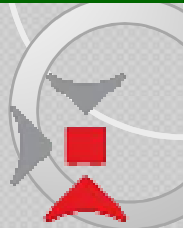
- Štetna radnja i naknada utvrđena KU ili prav. o radu
- Radnik počinio štetnu radnju
- Stvarno nastala šteta

▶ **Što ako radnik ne želi dobrovoljno namiriti štetu?**

- zabrana uskrate isplate plaće (prijeboj)– čl. 96. ZR
- ⇒ ostvarivanje putem suda

▶ **Što ako šteta mnogo veća od paušalnog iznosa?**

- Poslodavac može zahtijevati naknadu u visini stvarno pretrpljene i utvrđene štete

Pravilo: Objektivna odgovornost (kriterij uzročnosti)

Iznimka: Oslobodenje od objektivne odgovornost, ako šteta ...

ZOO - čl. 1067.	ZZR - čl. 25. „ozljeda na radu i profesionalna bolest ...”	
„ Ako šteta potječe od nekog <u>nepredvidivog uzroka</u> koji se nalazio izvan stvari, a koji se nije mogao spriječiti, izbjeći ili otkloniti”	Nastala <u>višom silom</u>	+ <i>poslodavac nije mogao utjecat niti posljedice spriječiti</i>
<u>Radnjom</u> (⇒ <ul style="list-style-type: none">• oštećenika• treće osobe	<u>Namjerom ili krajnjom nepažnjom</u> (samo 2 stupnja krivnje) <ul style="list-style-type: none">• radnika• treće osobe	+ proveo mjere ZNR

Dopušteno potpuno i djelomično oslobodenje od odgovornosti

Treća osoba odgovara solidarno s vlasnikom

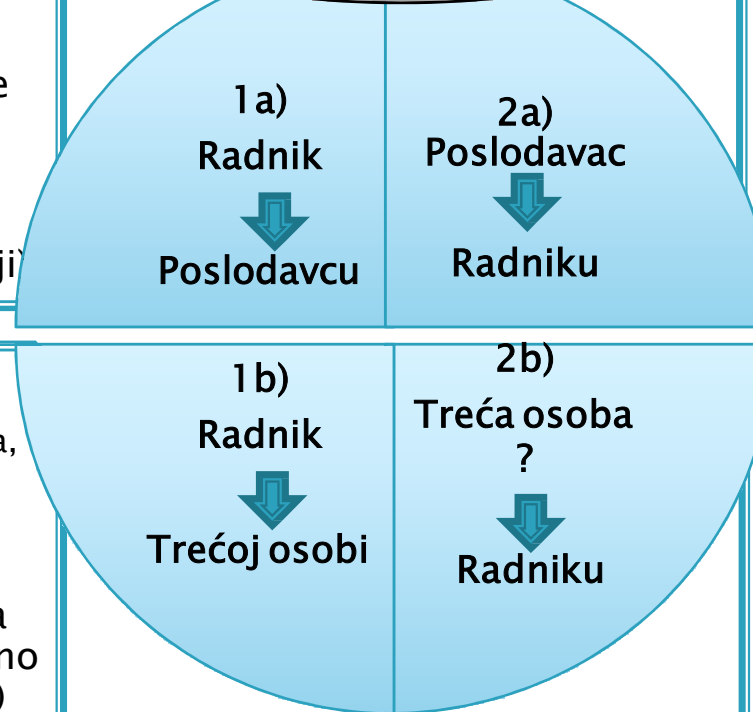
Tko se ne smatra trećom osobom?

- osoba s kojom se vlasnik poslužio pri uporabi stvari -ZOO (npr. drugi radnik)
- sudska pr.: osoba s kojom radnik u obavljanju posla nužno mora doći u kontakt

Sažetak pravila o odgovornosti

- čl. 107. ZR
- čl. 108. ZR naprijed (određeni iznos štete),
- čl. 110. ZR – smanjenje ili oslobođenje,
- čl. 51/2 (Agencija odgovara Korisniku, a regresno radnik Agenciji)

ŠTETU
POČINO

- čl. 111. ZR
- čl. 1045. ZOO
 - subjektivna odg.
 - objektivna odg.
 - oslobođenje od odg. čl. 1067.
- čl. 25. ZZR
 - objektivna odg. i oslob.
- čl. 51/3 ZR-ustp. radnik

- čl. 1061. ZOO
 - odgovornost poslodavca,
 - direktna odg. radnika samo ako namjera
- čl. 109. ZR (regresna odgovornost radnika za štetu počinjenu namjerno ili krajnjom nepažnjom)
- čl. 51/1 ZR (Korisnik)

- treća osoba prema ZOO
- nema odgovornosti poslodavca
- ali
- ako to osoba s kojom radnik u obavljanju posla nužno dolazi kontakt ⇒ odg. poslodavac

- Ako ozljeda na radu ili prof.bolest
- više prava u ZOZO + ZOMO

Zaključak

- Iz usporedbe i analize odredbi navedenih zakona proizlazi da odredbe Zakona o zaštiti na radu ne propisuju pravna pravila o objektivnoj odgovornosti poslodavca za ozljede na radu i profesionalnu bolest koju je radnik pretrpio obavljajući poslove za poslodavca kao i razloge za ograničenje odgovornosti u opsegu koji je veći od odredbi Zakona o obveznim odnosima. Nasuprot tome, odredbe Zakona o obveznim odnosima definiraju, pored ostalog i krivnju odnosno namjeru i nepažnju, višu silu, slučaj, druge razloge isključenja ili ograničenja odgovornosti poslodavca kao i pravila o umanjenju odgovornosti poslodavca.
- Temeljem provedenih usporedbi zakona, može se zaključiti nužnost potrebe izmjene ZZR u pogledu kaznenih odredbi, koje je potrebno u potpunosti maknuti iz ZZR ili postrožiti i dopuniti u odnosu na ZOO i ZR.

